

Praksisnyt fra DUKH: Frit valg af længerevarende botilbud efter servicelovens § 108 og botilbud efter anden lovgivning

af konsulent Erik Jappe

Inden for de sidste par år har vi i DUKH jævnligt fået stillet spørgsmålet, om der er frit valg af længerevarende botilbud efter servicelovens § 108 eller af andre lignende botilbud. Det korte svar er: Jo, der er som udgangspunkt frit valg af botilbud efter § 108 og andre lignende botilbud. Men der er begrænsninger i det frie valg, og det frie valg gælder ikke, når der er tale om midlertidige botilbud.

Udgangspunktet

Ifølge art. 19 i FN's handicapkonvention gælder det, at *"personer med handicap har mulighed for at vælge deres bopæl, samt hvor og med hvem de vil bo på lige fod med andre og ikke er forpligtet til at leve i en bestemt boform"*.

Frit valg for § 108-tilbud

Efter § 108 skal kommunen tilbyde ophold i boformer, der er egnet til længerevarende ophold, til personer, som på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller pleje, omsorg eller behandling, og som ikke kan få dækket disse behov på anden vis.

Fra Bekendtgørelse om betaling for botilbud m.v. efter servicelovens kapitel 20 samt om flytteret i forbindelse med botilbud efter § 108 (nr. 1387 af 12.12.2006): *"§ 15. Ansøgere, som opfylder betingelserne for at modtage tilbud efter servicelovens § 108, har ret til frit at vælge sådanne botilbud."*

Begrænsninger i det frie valg for tilbud efter § 108
Ankestyrelsen har i to principafgørelser taget stilling til begrænsninger i det frie valg. I principafgørelse 165-10 er begrebet "sådanne botilbud" taget under behandling. Ankestyrelsen har fastslået, at en kommune ikke kan afslå at betale for ophold i længerevarende botilbud ønsket af ansøger efter fritvalgsreglerne, hvis botilbudet skønnes:

1. egnet og
2. ikke er væsentligt dyrere, end det tilbud kommunen er kommet med.

Det afgørende er selvsagt nu, hvad der forstås ved væsentligt dyrere. Umiddelbart vil jeg vurdere, at et tilbud, der f.eks. er mellem 10 og 20 % dyrere ikke er væsentligt dyrere, men hvis det er f.eks. 40% dyrere, ja, så er det væsentligt dyrere.

Botilbuddet skal være registreret på Tilbudsportalen

Fra principafgørelse 178-11: *"En kommune må kun tilbyde en borger ophold i et længerevarende botilbud, som borgeren har ønsket efter fritvalgsreglerne, hvis botilbudet er registreret på Tilbudsportalen. Borgeren havde ret til at vælge et andet botilbud fra Tilbudsportalen, der fagligt og økonomisk svarede til kommunens tilbud, medmindre det valgte tilbud var væsentligt dyrere, end det botilbud kommunen var kommet med. Ankestyrelsen vurderede, at kommunens døgnbemandede botilbud kunne, med respekt for hans sammensatte funktionsnedsættelse, opfylde hans betydelige behov for daglig hjælp og støtte."*

Også frit valg efter almenboligloven

Personer med handicap, der er visiteret til en almen ældre- og handicapbolig efter almenboligloven, har ret til frit at vælge en sådan bolig uanset boligens beliggenhed. Det fremgår af almenboliglovens § 58 a. Det fremgår endvidere af principafgørelse G-1-06, at retten til frit valg både gælder for borgere, der bor i eget hjem, og for borgere der allerede bor i en ældrebolig mv.

Der oprettes og drives også botilbud efter almenboligloven, hvor frit valgs-reglerne gælder. Den praktiske støtte ydes efter servicelovens § 83, og den socialpædagogiske støtte ydes efter servicelovens § 85. Det fremgår af Socialstyrelsens hjemmeside, at der bor ligeså mange i botilbud efter almenboligloven som i botilbud efter servicelovens § 108.

Men ikke frit valg af midlertidige botilbud efter servicelovens § 107

Efter § 107, stk. 1 kan kommunen tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer, som på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer har behov for det.

Efter § 107, stk. 2 skal kommunen skal tilbyde midlertidigt ophold:

1. til personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller for pleje, eller som i en periode har behov for særlig behandlingsmæssig støtte, og
2. til personer med nedsat psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer, der har behov for pleje eller behandling, og som på grund af disse vanskeligheder ikke kan klare sig uden støtte.

Der er ikke frit valg til disse midlertidige botilbud, f.eks. botræningstilbud og behandlingstilbud, idet der ikke er lovhjemmel hertil.

Afrunding

Når det gælder længerevarende botilbud efter serviceloven og botilbud efter almenboligloven, er hovedreglen, at der er frit valg. Når det gælder korterevarende/midlertidige botilbud efter servicelovens § 107, gælder det, at der ikke er frit valg. Du kan læse mere om reglerne i Vejledning nr. 14 af 15.2.2011 om botilbud mv. til voksne efter reglerne i almenboligloven, serviceloven og friplejeboligloven (Vejledning nr. 4 til serviceloven). 